

Dušan Zorko, predsednik uprave Pivovarne Laško Če bodo lastniki hoteli, bomo prodali Mercator

Predsednik uprave Pivovarne Laško Dušan Zorko sam zase pravi, da je slab igralec pokra, saj ni hazarder. V rokah ima namreč vse karte za zmago (beri sanacijo skupine Pivovarna Laško), a kaj, ko tudi njegovi protiigralci (banke, politika, nacionalni interes) eden za drugim vlečejo dodatne adute. Tudi iz rokava. Pri pokru zmaga tisti, ki na koncu vrže najboljše karte, in prav to »partijo« poskuša zdaj odigrati šef skupine Laško. Z Dušanom Zorkom – vodenje pivovarne Laško je prevzel po odhodu Boška Šrota leta 2009 – smo se pogovarjali v torek, dan pred končnim rokom, ki ga je Nova Ljubljanska banka postavila za podpis sporazuma o paketni prodaji Mercatorja.

*Lidija Pavlovčič,
Vanja Tekavec,
foto Jure Eržen*

Gospod Zorko, ob prihodu v pivovarno nas je vratar prijazno vprašal, ali smo iz banke. Ali bankirji veliko prihajajo v Pivovarno Union?

Z bankami imamo redne sestanke in se poskušamo pogovarjati o naši trenutni situaciji.

Verjetno tudi o Mercatorju.

Mercator je le ena od tem, saj je seznam premoženja, ki ga prodajamo na zahtevo bank, precej dolg. Poleg tega so z bankami potrebni tudi dogovori o reprogramih.

Če banke jutri ne bodo podpisale sporazuma o skupni prodaji večinskega paketa Mercatorja, ste napovedali, da jih boste

sami pozvali k oblikovanju konzorcija. Ni to nekoliko pomešan način upravljanja, da lastnina lastniku govori, kaj naj dela?

Problem je v tem, da skupina Laško Mercatorja nikoli ni opredelila kot naložbo, ki bi jo želela prodati. Mercator predstavlja skoraj 50 odstotkov prodajnih polic skupine, vendar so nas banke 18. avgusta lani s pismom pozvale, da strategijo skupine dopolnimo z odprodajo vsega nestrategijskega premoženja, vključno s 23,34-odstotnim deležem Mercatorja. To je glavni pogoj bank za reprogram posojil. Prodaja Mercatorja torej presega upravo in nadzorni svet pivovarne.

Ker je politična zgodba?

Politična, ekonomska, kakorkoli želite. Dejstvo je, da je Mercator prepleten in vpet v domačo živilskopredelovalno industrijo.

Je torej nacionalni interes.

Kaj pa je nacionalni interes? Če že toliko govorimo o tem, potem ga naj nekdo opredeli. Nisem politik. Sem gospodarstvenik in odgovarjam za 1500 ljudi, kar ni tako malo, če prištejemo še njihove družinske člane.

Edini interes, ki mu sledim kot predsednik uprave, je sanacija skupine Laško, saj sem odgovoren njenim lastnikom. Ko me bodo delničarji 24. junija na skupščini spraševali, kaj sem storil za zaščito njihovega premoženja, jim bom lahko odgovoril le, da nisem prodal Mercatorja.

Kakšna so zagotovila, da boste prodajalci s paketno prodajo večinskega deleža Mercatorja iztržili več, kot je za vaš delež Mercatorja ponudil Ivica Todorič?

Tega zagotovila ni, logično pa je, da je za večji lastniški paket mogoče iztržiti več kot za manjši del. Seveda ob pogoju, da sta kupec in cena prava. Agrokor je skupini Laško za delnico Mercatorja najprej ponudil 206 evrov, potem je ponudbo povišal na 221 evrov, kar je bila po njihovih zagotovilih zadnja ponudba. Gospa Cvetka Selšek (predsednica upravnega odbora banke SKB in uradna zastopnica uprave Mercatorja pri prodaji) pravi, da interesenti za Mercator so. Upam, da bo izkupiček za prodajo večinskega paketa Mercatorja višji.

So vam razkrili, za katere interesente gre?

Ne.

Skupni imenovalec vseh prodaj Mercatorja, z izjemo leta 2005, ko ga je država prodala Pivovarni Laško in Istrabenzu, je, da so propadle. Kakšna so zagotovila, da prodaja tokrat bo?

Mercator so v preteklosti prodajali že najmanj petkrat ali šestkrat. S tem dajemo čudne signale svetu in vlagateljem o prodajah premoženja in zaželenosti tujih investitorjev, vendar o prodaji premoženja vedno odloča lastnik. V našem primeru so to banke, ki so naše glavne lastnice in tudi naši glavni kreditodajalci. Problem skupine Laško je, da imamo več kot 90 odstotkov vseh posojil v naložbah, ne pa v osnovni dejavnosti. Samo obe pivovarni za obresti mesečno plačujeta skupaj skoraj dva milijona evrov, zato se mora skupina, če želi nadaljevati svojo pot in se razvijati, razbremeniti dolgov. To pa je mogoče le z odprodajo premoženja. Če ne bomo nečesa hitro naredili za sanacijo trenutnega stanja, bo tukaj, kjer sedimo danes, čez nekaj let muzej.

Ste to povedali bankam?

V zadnjih dveh letih smo skupaj s strokovnjaki KPMG, AT Kearney in P&S naredili veliko različnih strategij o nadaljnji rasti skupine in odprodajah premoženja. Projekcije, ki smo jih naredili, kažejo, da lahko skupina Laško obdrži Mercator in vrača posojila, če ji banke omogočijo reprogram in moratorij na vračanje posojil ter lastniki na skupščini delničarjev potrdijo oblikovanje pogodbenega koncerna. Ves čas opozarjamo, da je Mercator zelo pomemben za vse

domače dobavitelje hrane in pijač, toda na koncu so lastniki tisti, ki odločajo. Če bo od prodaje Mercatorja odvisno preživetje skupine, brez prodaje Mercatorja pač ne bo šlo. In ko bo prišlo do skupne prodaje, želimo biti zraven.

Če bi se izšlo in bi prodali vse, kar vam nalagajo banke, koliko bi iztržili s tem?

Skupina Laško ima veliko premoženja; smo lastniki časnikov Večer in Delo, Fructala, Mercatorja, delnic Probanke, hotela Hum Savinja, športne dvorane Tri lilije v Laškem itn. Vse to premoženje, razen Mercatorja in nekaterih drugih naložb, nam je strahotno slabilo bilance. Konec leta 2009 smo slabili za skoraj 200 milijonov premoženja, v kar niso bili všteti le krediti nekdanjima lastnikoma Centru Naložbam in Infondu Holdingu, temveč tudi druge naložbe. Samo s prodajo Mercatorja bi skupina Laško lahko iztržila slabih 200 milijonov evrov. Pri 420 milijonih evrov odprtih posojil bi skupina prepolovila svoj dolg in bi se lahko normalno razvijala naprej. V bančni sistem bi vrnili prek 200 milijonov evrov. Danes me marsikateri bankir sprašuje, zakaj nismo Mercatorja prodali Agrokorju.

Slišati je, da Ivica Todorič kar redno prihaja v Ljubljano. Pride tudi do vas?

Ne. S predstavniki Agrokorja sem se srečal dvakrat, prvič 14. aprila, ko je v Laško prišel član uprave Agrokorja Ivan Crnjac. Na sestanku so bili tudi predstavniki ameriškega svetovalnega podjetja JP Morgan, Ivica Todoriča pa ni bilo. Todoriča sem obiskal po seji, na kateri se je NS Pivovarne Laško odločil, da ponudbe Agrokorja ne more sprejeti zaradi odločbe UVK, ki prepoveduje razpolaganje z delnicami Mercatorja, in sklepa vrhovnega sodišča o zavrnitvi začasne odredbe.

Se vam zdi realno, da bi Todorič, kot je napovedal, razvijal Mercator naprej?

Ker je s trgovskih polic umaknil slovenske izdelke, smo Todoriča v Sloveniji v preteklosti sprejeli kot nezaželenega kupca, mislim pa, da se zdaj odnos Agrokorja tozadevno spreminja. Ne nazadnje bomo jutri sosedje v Evropi. Glede na to, da je Mercator z Getrojem močan konkurent Agrokorjevu Konzumu na hrvaškem trgu, si ne znam predstavljati, da ga Agrokor ne bi razvijal naprej. Če bi nekdo kupil naložbo za tako veliko denarja, potem pa znamko uničil, bi bilo to zelo neodgovorno obnašanje.

To že, toda veliko je pomislekov, kako bo vstop Agrokorja v Mercator vplival na domačo živilsko industrijo.

Saj je lahko kupec tudi Francoz, pa bo zgodba enaka. Kdorkoli bo kupil Mercator, ga bo verjetno vključil v svoje nabavne ve-

rige in tam iskal nabavne sinergije. Če se ne motim, je Zoran Janković nekoč izračunal, da gre skozi trgovske nabavne kanale za približno šest milijard evrov blaga. Si lahko predstavljate, kako visoke sinergije lahko dosežete iz tega naslova? Za nas je najbolj pomembno, da potrošnik išče naše izdelke na trgovskih policah. V Sloveniji so potrošniki lojalni našim blagovnim znamkam, toda na trgih BiH in Hrvaške nihče posebej ne išče Uniona in Laškega.

Prodaja Agrokorju je za zdaj propadla. Je kljub temu možen poslovni dogovor med vami in Konzumom?

V preteklosti so bili na policah Konzuma vsi naši izdelki. Ko je Konzum s trgovskih polic umaknil slovenske izdelke, pa je ostal le Fructalov frutek. Letos smo s Konzumom znova začeli sodelovati in zdaj so na Konzumovih policah izdelki vseh naših podjetij – Radenske, Fructala, Uniona in Laškega.

Hrvaški pokojninski skladi imajo po zadnjem štetju že približno pet odstotkov delnic Mercatorja. Lahko to razumemo kot novo napoved Ivica Todorića, da bo znova poskusil s prevzemom Mercatorja?

To bi težko komentiral.

Kako pa si razlagate dejstvo, da slovenski pokojninski skladi ne vlagajo v delnice Mercatorja?

Tudi norveški pokojninski sklad ima približno pet odstotkov v Pivovarni Laško. Posebne razlage ni. Pokojninski skladi plemenitijo sredstva za bodoča izplačila in tako je tudi pri hrvaških skladih.

Se kaj sestajate s predsednikom uprave Mercatorja Žigo Debeljakom?

Redno komunicirava.

Posredno je mogoče sklepati, kot da on izbira, kdo bi lahko bil kupec Mercatorja.

Kje pa. Tudi Debeljaka je presenetilo, ko je videl, da je Agrokor dal najboljšo ponudbo za Mercator, pa čeprav se kot kupec ni pojavil prvič. Če se ne motim, je Agrokor dal najboljšo ponudbo tudi januarja 2010, ko so banke poskušale prodati približno 36 odstotkov Mercatorja. Vedno znova se vračajo isti akterji. Agrokor ima določen interes v regiji in obstaja velika možnost, da bo znova kandidiral, ko bo oblikovana paketna prodaja Mercatorja.

Je Nova Ljubljanska banka res zahtevala, da na seznam premoženja za odprodajo uvrstite tudi Pivovarno Union?

To je dezinformacija. Uspešno Laško je lahko le ob uspešnem Unionu in obratno. Slovenski trg je majhen, na njem se popije 1,6 milijona hektolitrov piva na leto. Katerikoli strateg, ki bo poskušal kupiti Union, bo kupoval tržni delež, ne pa blagovnih znamk Laško

ali Union. Kapacitet za proizvodnjo piva je v Sloveniji, na Hrvaškem in v Evropi dovolj.

Torej je načeloma vseeno, kje proizvajate eno ali drugo znamko piva?

Skupina Laško danes tehnološko ni sposobna prenesti proizvodnje blagovne znamke Laško v Union ali Uniona v Laško. To je tako, kot bi vozili po avtocesti s tremi pasovi, in ko se dva zapreta, poteka promet le po enem pasu. Tisti, ki širijo te dezinformacije, to počnejo, da bi vznemirjali okolico in zaposlene. Če se skupina ne bo prilagodila novonastalim razmeram na trgu, bo propadla, zato tudi delničarjem na skupščini predlagamo, da se skupina Laško preoblikuje v pogodbeni koncern. Ne zato, ker bi želeli potisniti delničarje v slabši položaj, temveč ker iščemo pot preživetja. Iščemo moderne izdelke, ki bodo jutri vračali kredite upnikom, dajali socialno varnost zaposlenim in dobiček lastnikom. Po našem mnenju je to mogoče le prek pogodbenega koncerna, s čimer želimo pod okriljem ene obvladujoče družbe in enotnim vodenjem ohraniti vse blagovne znamke. Naša naloga je, da najdemo odgovor na vprašanje, kako bo pijačarska industrija ustvarjala dobiček in s katerimi izdelki. Če odgovora na to vprašanje ne bomo našli, bodo prišli tujci, ki to že vedo.

Kaj bi pomenilo za Pivovarno Laško, če bi močna tuja konkurenca prevzela Fructal? Bi to pivovarni in njenim izdelkom poslabšalo položaj na trgu?

Fructal je zelo kakovosten proizvajalec sokov in interesenti zanj to zelo dobro vedo. V preteklosti je bil Fructal zelo močna blagovna znamka na jugoslovanskih trgih, danes pa je bolj ali manj navzoč le v Sloveniji. Ko sem leta 2004 prevzel vodenje Pivovarne Union, je ljubljanska pivovarna na leto ustvarila približno 17 milijard nekdanjih tolarjev prometa, Fructal pa 21 milijard. Danes je obrnjeno: Union proda na leto za od 90 do 100 milijonov evrov, Fructal pa za 60. Toliko trga je Fructal izgubil, ker je izpadel iz trgov nekdanje Jugoslavije. Starejši potrošniki na teh trgih še poznajo blagovno znamko Fructal, toda če ne bomo v kratkem času tako za Fructal kot za preostale družbe skupine našli izvoznih trgov, se bodo blagovne znamke izgubile. Bojazni, da bi zaradi prevzema Fructala izgubile druge družbe skupine Laško, pa ni, saj Fructal proizvaja drugačne izdelke.

V zadnjem času sta pivovarno obiskala kar dva ministra. Pričakujete, da vam bo vlada pomagala pri sanaciji? Kaj o tem meni minister za finance Križanič?

Minister Križanič se je zelo aktivno vključil v sanacijo pivovarne. Od vlade ne pričakujem pomoči. Pričakujem le, da v okolju, kjer poslušamo, enkrat za vselej ločimo, kaj je tajkunska zgodba, kaj je preteklost ter kaj je zgodba preživetja. Laško je lepo mesto, ki je žal v celoti odvisno od uspešnosti pivovarne. Ob tem pa je Laško le ena zgodba. V zadnjem času smo deležni mnogih očitkov župana in zaposlenih v Ajdovščini, češ da smo že podpisali pogodbo o prodaji Fructala. To ni res. Še vedno čakamo, da izbrani interesenti resnost svojih ponudb podkrepijo z zavezujočimi ponudbami.

Ste v zadnjem času dobili kakšno novo ponudbo za časopis Delo?

Zanimanje za Delo je izkazalo veliko interesentov, vendar med njimi ni bilo nobene resne ponudbe. Prodaja Dela bo odvisna tudi od prodaje Večera. Kot veste, sta prodaji povezani, saj mora Delo odprodati Večer zaradi sklepa urada za varstvo konkurence, vendar se zdaj pri prodaji Večera zelo zatika. Če nam Večera ne bo uspelo prodati, ga bomo morali izdvojiti iz Dela na neko tretjo družbo, da bomo znova lahko začeli prodajati Delo. In znova bo morda pivovarna deležna očitkov, da spet nekaj premetavamo in parkiramo. Vse te očitke zavračamo, mi le poskušamo reševati in sanirati skupino Laško.

Pa verjamete, da vam bo z manevrom oddvojitve Večera uspelo prodati Delo do konca leta?

Zavedamo se, da samo reprogram posojil ni optimalna rešitev. Potrebujemo reprogram posojil z moratorijem, ob tem se mora skupina razdolžiti, vendar s prodajo in ne razprodajo naložb. To lahko dosežemo le s poslušom lastnikov, torej tudi bank. Razumem, da imajo banke vsaka svoje težave, toda tudi mi smo na šahovnici njihovih težav. Danes beremo, da gre v stečaj SCT. Če pomislite, koliko težav bo za seboj potegnili ta stečaj, je Laško za banke še sladek problem.

Še vedno velja, da morate do konca junija doseči dogovor z bankami o reprogramu posojil?

Pivovarni Laško do konca leta zapade nekaj dolgoročnih in nekaj kratkoročnih posojil, konkretno za Laško, d. d., 19 milijonov evrov dolgoročnih posojil in 147 milijonov evrov kratkoročnih, ki jih je treba reprogramirati do konca leta 2011. Prepričan sem, da nam bo to tako ali drugače uspelo, vprašanje pa je, ali je to rešitev na dolgi rok. Banke so doslej programirale vsa posojila, tako da sem pri notarjih najbolj znana stranka, toda to je sizifovo delo. Če ves čas podpisuješ re-

programe in obnavljaš pogodbe, to za seboj potegne le nove in nove stroške in vedno višje obresti.

Tako v Pivovarni Laško kot v NLB, ki je vaša največja lastnica, ima zadnje besedo vlada. Lahko morebitne politične spremembe bistveno vplivajo na razplet sanacije pivovarne Laško?

Naloga uprave je, da lastnikom pove, kaj je najboljša rešitev za podjetje. Povedali smo jim, da se mora skupina dokapitalizirati, predlagali smo tudi oblikovanje pogodbenega koncerna. Položaj v skupini je precej zapleten, vsaka družba ima svoje lastnike in svoje upnike, vsaka ima male delničarje. Če bi lastniki privolili v oblikovanje pogodbenega koncerna, bi bili vsi upniki in lastniki v enakem položaju.

Kapitalska družba je pripravljena dokapitalizirati Pivovarno Laško. Ste dobili še kakšno ponudbo?

Kad je edini dal pisno ponudbo. Interes drugih lastnikov bomo videli na skupščini delničarjev.

Kakšno je stališče bank do dokapitalizacije?

Zadržano in različno, kar lahko razumem. Banke so delnice pridobile po določeni ceni, danes žal vidimo, da je delnica pivovarne vredna manj. Trg jo ceni na okrog osem evrov. Ta razlika bankirjem ni všeč.

Za koliko je padla vrednost delnice pivovarne, odkar ste prevzeli vodenje leta 2009?

Kar precej. Če se ne motim, je bila delnica takrat vredna okrog 25 evrov.

Kako dokapitalizirati pivovarno, da to ne bo še en poskus domačijske privatizacije prek navzkrižnih lastništev, ki so bila doslej glavna cokla razvoja domačih podjetij?

Skupina Laško po našem mnenju potrebuje enotni interes lastnika. Če to ima, lahko usmerja svoj razvoj. V tem hipu ni tako, saj je skoraj 53 odstotkov pivovarne v rokah bank, in prepričan sem, da to ni trajna lastnina. Za dokapitalizacijo potrebujemo podporo 75 odstotkov na skupščini navzočih delničarjev. To smo povedali vsem bankam, ki se bodo o tem izrekle na skupščini prihodnji petek.

Bo dokapitalizacija odvisna tudi od tega, kaj se bo dogajalo s sporazumom o prodaji Mercatorja?

Ne. Mislim, da je treba to dvoje ločevati. Potrebujemo celovit dogovor vseh vpletenih. Tudi banke, ki so delnice Pivovarne Laško dobile kot zavarovanje za pretekla posojila, nas morajo obravnavati kot lastniki, in ne kot upniki.

Banke so v Pivovarni Laško upnice in so lastnice, ti funkciji pa sta sami po sebi kon-

tradiktorni. Kako presekat ta začaran krog, ko želita obe strani čim več ena od druge, toda le na račun druga druge?

Skupina Laško je le eden od problemov bančnega sistema, totla včasih je treba začeti reševati majhne probleme, da se potem lahko rešujejo veliki. Danes v pivovarni ni lastnika, kar je slabo. Če ni lastnika, ni razvojnika. V Sloveniji se moramo odločiti, kaj se splača reševati. Mi zdaj le vzdržujemo star avto. Če ga ne vzdržuješ, se pač iztroši.

Koliko časa si lahko še privoščite preživetje od reprograma do reprograma, ne da bi se na neki točki zlomili in morali lastnikom predlagati stečaj?

Do tega je še daleč. Skupina je lani za bančne obresti plačala 23 milijonov evrov, samo Laško 13 milijonov. To je skoraj ves dobiček skupine. Nekaj časa to lahko še traja, dolgo pa ne, saj imamo že zdaj vsakodnevne težave pri dobavah in v proizvodnji. Danes vsi dobavitelji v tujini želijo avanse, kar nam povzroča velike težave, toda dobavitelje lahko razumem, saj so tudi oni odgovorni svojim lastnikom. Laško ne more delati le za to, da plačuje obresti.

Če si glavni sponzor športa, je to za podjetje velika čast. Zakaj sta pivovarni pred časom vrnila blagovno znamko Olimpija?

Če sem čisto pošten, s športno blagovno znamko ne znamo upravljati, zato smo jo gratis predali Akademski športni zvezi. Tudi v prihodnje bomo podpirali šport. Pivo gre z roko v roki s športom, s športno blagovno znamko pa naj se ukvarjajo tisti, ki to znajo.

Kakšen je bil vaš predlog bankam za reprogram posojil?

Predstavili smo različne predloge, od 5- do 7-letnega reprograma, moratorija itn. Odgovor bank je bil, da ne potrebujemo reprograma, ker lahko prodamo premoženje. Zdaj premoženja ne moremo prodati, reprogramov pa tudi ne moremo dobiti. Na koncu

bo vse premoženje ostalo na skupini Laško in znova bomo v začaranem krogu.

Verjamete, da vam bo kaj od tega, kar prodajate, uspelo prodati? Mercator, Delo, Fructal? Pol leta je še pred vami.

Sem večni optimist, zato smo tudi podpisali sporazum o prodaji Mercatorja. Dogaja se veliko, vendar prepočasi. Če želi Slovenija odteči še en krog, mora odpreti vrata tuji lastnini. Veliko denarja je bilo zapravljenega in Slovenija ne more še enkrat lastniniti same sebe, saj denarja ni.

Če banke ne podprejo pogodbenega koncerna, kaj to pomeni?

Tudi na to možnost se pripravljamo. Težava pa je, da so družbe v skupini Laško prepletene tudi poslovno, saj imajo skupno nabavo, logistiko in druge službe.

Laško je pri NLB zastavilo Union. Ali oblikovanje pogodbenega koncerna pomeni, da lahko NLB kadarkoli zahteva prodajo delnic Uniona?

Večina delnic Uniona je resnično zastavljena pri NLB. Pravni inštitut v Mariboru je pripravil podlago za pogodbeni koncern in predlog pogodbe o obvladovanju med posameznimi družbami. V pogodbe o obvladovanju smo pripravljene vnesti klavzule za zavarovanje interesov bank, toda ne toliko klavzul, da se odmaknemo od temeljne ideje oblikovanja pogodbenega koncerna.

Če bo dokapitalizacija potrjena, kaj sledi?

Denar bomo vrnil bankam, skupina se bo razdoločila. Če delničarji ne bodo soglašali s pogodbenim koncernom, pa še vedno lahko poslujemo kot štiri delniške družbe, ki imajo vsaka zase svoja pravila igre.

Kaj vaš še motivira, da ostajate v tej zapleteni situaciji?

Imam zelo dobre sodelavce, ki verjamejo v močne blagovne znamke s stoletno tradicijo. ■

Stran / Page: 14

Doseg / Reach: 125000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1714 cm²

6 / 6

» Kaj pa je nacionalni interes? Če že toliko govorimo o tem, potem ga naj nekdo opredeli. Nisem politik. Sem gospodarstvenik in odgovarjam za 1500 ljudi, kar ni tako malo, če prištejemo še njihove družinske člane. Edini interes, ki mu sledim kot predsednik uprave, je sanacija skupine Laško, saj sem odgovoren njenim lastnikom. «